

De geschiedenis van vrouwen schrijven en vertellen

Inzetten op gelijkheid

Module van het Archief- en
Onderzoekscentrum voor
Vrouwengeschiedenis.

Christine de Pisan, 15de eeuw

Gelijkheid is nog niet verworven

Vrouwen hebben vandaag nog steeds niet dezelfde maatschappelijke positie als mannen, ook als is er veel vooruitgang geboekt en staat gelijkheid man/vrouw in de wet.

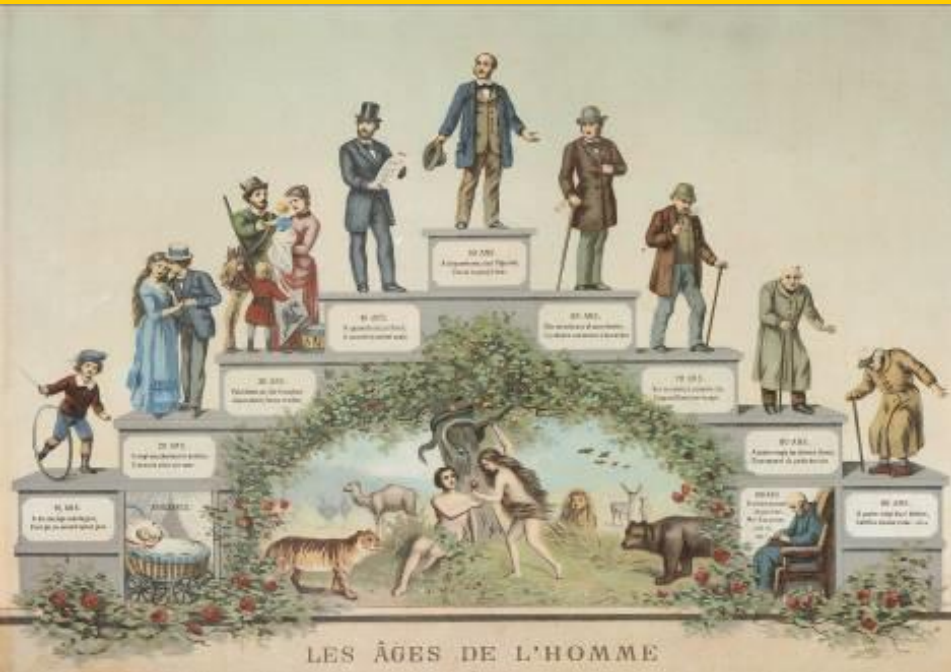
Op de arbeidsmarkt, in de politieke en economische besluitvorming, in het risico op armoede enz. blijven grote ongelijkheden tussen vrouwen en mannen bestaan.

Sprekende cijfers

Vrouwen en mannen in België in 2011 (in %)	V	M
Hoogopgeleiden (25-34 jaar)	56	44
Aandeel in de bezoldigde werkdagen	42	58
Aandeel in de loonmassa	38	62
Tewerkstelling per sector:		
Constructie van gebouwen, bouwprojecten	9	91
Programmeren en andere computeractiviteiten	19	81
Onderwijs	69	31
Vervaardiging van kleding	77	23
Rechthebbenden op het leefloon	57	43
Federale parlementsleden (Kamer/Senaat)	38	62
Burgemeesters	10	90
Raden van bestuur van topondernemingen	7	93

Bron : IGVM, Vrouwen en mannen in België: statistieken 2011

Het gewicht van ideeën

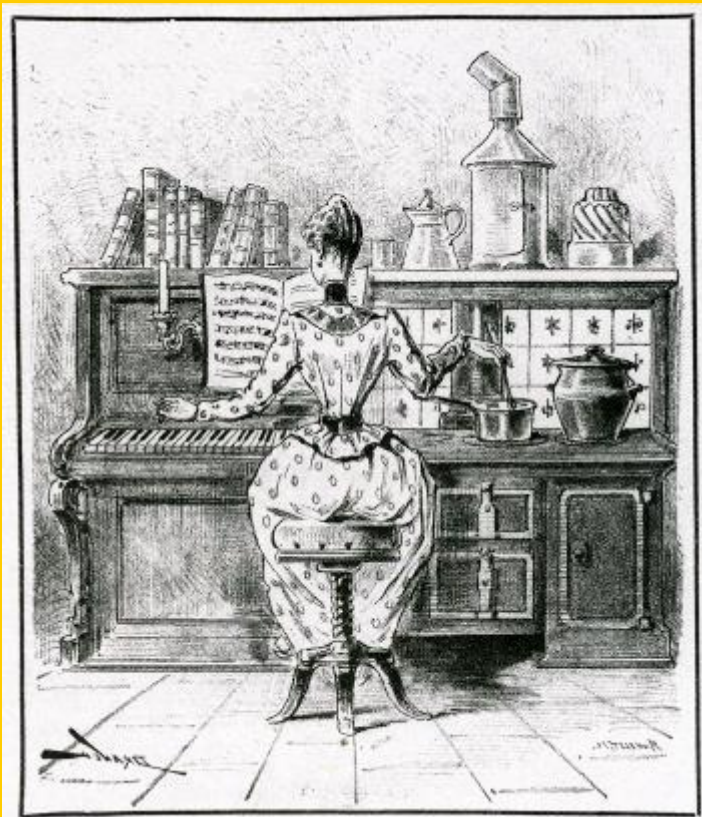
De leeftijden van de man en van de vrouw

Postkaarten, eind 19de - begin 20ste eeuw

Trage mentaliteitsverandering

De stereotiepe visies op vrouwen- en mannenrollen die voortkomen uit cultureel bepaalde opvattingen zijn erg hardnekkig.

Vrouwen en mannen krijgen te horen welke maatschappelijke taak ze best opnemen, maar hun individuele aanleg en voorkeuren worden vergeten.

Le Charivari, 19de eeuw

Van jongsaf aan krijgen kinderen via onderwijs, media, kunst, godsdienst, taal... stereotiepe ideeën mee.

Die ideeën zijn ook zichtbaar in de manier waarop geschiedenis wordt geschreven en verteld.

Le rol van geschiedenis

Al te vaak geven verhalen en teksten over het verleden een onjuist beeld van de rol van vrouwen en mannen.

Mannelijke figuren zijn steevast in de meerderheid, alsof vrouwen slechts een tweederangsrol speelden die geen vermelding behoeft.

De clichés van de geschiedenis

Wat deden de vrouwen al die eeuwen
wanneer mannen werkten, regeerden,
baden, oorlog voerden of in opstand
kwamen?

De tijd verdrijven?

Zorgen voor het huishouden en voor de
kinderen?

Een andere geschiedenis

Vrouwen- en gendergeschiedenis, sinds de jaren 1970 een erg dynamisch onderzoeksveld, heeft dat beeld ontkracht.

Vrouwen en mannen gaven samen vorm aan de samenleving waarin ze leefden.

De lange geschiedenis van vrouwenarbeid

Zogezegd werkten vrouwen
vroeger niet...

Luik, begin 20ste eeuw

Vrouwen hebben altijd gewerkt, in de landbouw,
de nijverheid,
de handel, de industrie,
de dienstensector...

Vrouwen hadden een belangrijk aandeel in de industriële revolutie.

Ze leverden een massa onderbetaalde arbeidskrachten aan textielfabrieken, koolmijnen, de metaal- en de glasnijverheid.

Affiche, 1905

Vrouwen hebben
altijd gewerkt,
maar waren
daarin nooit
gelijk aan
mannen: lagere
lonen, ongelijke
toegang tot
beroepen en tot
leidinggevende
functies.

Gelijkheid van bezoldiging, wat voor nieuws ?, 1977

De lange geschiedenis van vrouw en politiek

Vrouwen waren vaak uitgesloten van publieke en politieke functies.

Toch waren ze doorheen de tijd steeds politiek betrokken. Ofwel rechtstreeks, als koningin, regentes of suzerein. Ofwel minder zichtbaar, in de coulissen van de macht.

Vrouwen trekken op naar Versailles, 1789

Vrouwen namen ook actief deel aan sociale bewegingen en revoluties.

De lange geschiedenis van vrouwen en religie

Zowat alle religies hebben verschillende rites voor mannen en vrouwen, maar steeds speelden vrouwen een belangrijke rol in de geschiedenis ervan (mythologieën, culten, religieus denken).

Rijke en machtige
gemeenschappen
van religieuze
vrouwen
speelden
economisch,
sociaal en
cultureel een
belangrijke rol.

De kanunnikessen Ste Wautrude
et Ste Gertrude, Henegouwen,
13de eeuw

De culturele rol van vrouwen een lange geschiedenis

Beeldhouwster, 15^{de}
eeuw

Geleerde vrouwen, filosofes, schrijfsters en artiestes leverden doorheen de geschiedenis hun bijdrage aan kunst en wetenschap.

Vaak hadden ze evenwel minder toegang tot kennis (via scholen, onderwijs) dan mannen.

Vergeet dus niet
de vrouwen
in de
geschiedenis
te vermelden.

Feministische eisen,
Frankrijk, 1881

Een andere geschiedenis tonen, is ook

- Letten op woordgebruik
- Clichés ontleden
- De geschiedenis van de vrouw vermijden

Taalvalkuilen

goden priesters heren

herders koopmannen kunstenaars

burgers geneesheren kiezers arbeiders

geleerden boeren

prinsen ambachtslui

De mannelijke vorm van een woord geldt vaak als de algemene term. Het is belangrijk dat te beseffen en er niet uit af te leiden dat vrouwen niet werkten of niet regeerden.

Om recht te doen aan de realiteit, kan het belangrijk zijn om beide seksen te vermelden (bv. kunstenaars en kunstenaressen). Het is ook mogelijk neutralere zinswendingen te gebruiken (bijv. 'in de kunsten').

Clichés ontleden

Sporen uit het verleden
worden ontleed
volgens de methode
van de historische
kritiek.

Dat geldt ook voor de
geschiedenis van
vrouwen.

Vignet, 1934

Clichés ontleden: voorbeelden

Aquarel van Alfred Ost, ca. 1920

Deze afbeelding van de Eerste Wereldoorlog geeft geen reëel beeld van de rol die vrouwen speelden in de oorlog.

Vrouwen waren ook actief: aan het front (als verpleegster bijvoorbeeld), in het verzet en de inlichtingendiensten, in hulporganisaties, als arbeidster in bijvoorbeeld de oorlogsindustrie.

Clichés ontleden: voorbeelden

Attention! pour plaire à
passer plusieurs heures

vos mari, il vous faut
par jour à la cuisine...

Celle-ci sera pour vous un séjour
agréable si vous choisissez une cui-
sinère élégante et sobre, pratique
et moderne dans ses moindres dé-
tails, qui fera de vous, bientôt, un
cordon-bleu de grande classe.

LA CUISINIÈRE
VÉNUS

comporte 4 feux, 1 grilloir,
un four à thermostat. Deux
autres modèles similaires,
appelés DIANE, compor-
tent 2 feux et un four avec
ou sans thermostat. Toutes
ces cuisinières sont en-
castrables et s'adaptent à
tous les gaz par simple
réglage. Toutes portent
l'estampille nationale
de qualité NF-ATG.

Pour faire votre choix, demandez la
notice détaillée V 5
24, rue Richer, Paris 9 - Tél. TRL 94-30

COSTE
CAUMARTIN

Geeft deze reclame
een juist beeld van
het leven van
vrouwen in de jaren
1950 ?

Zeker niet.

Huishoudkunde, jaren 1950

Clichés ontleden

Deze sporen van het verleden zijn afbeeldingen die méér vertellen over een bepaald model en ideaal, dan over de realiteit.

Het is belangrijk om dat duidelijk te maken. Ontleed dit soort beelden en vul ze aan met andere, zodat er geen fout beeld ontstaat.

De geschiedenis van 'de' vrouw?

Er wordt vaak gesproken over de geschiedenis van 'de' vrouw.

De levensomstandigheden van slavinnen, vrije vrouwen en aristocrates waren nochtans erg verschillend.

Zowel voor mannen als voor vrouwen geldt dat zo'n vereenvoudiging een beperkt en vertekend beeld geeft.

AVG - CARHIF

Archief- en Onderzoekscentrum voor Vrouwengeschiedenis

www.avg-carhif.be - avg.carhif@amazone.be

Met de steun van

INSTITUUT VOOR
DE GELIJKHEID
VAN VROUWEN
EN MANNEN

INSTITUT
POUR L'ÉGALITÉ
DES FEMMES
ET DES HOMMES

Copyrights

Bibliothèque nationale de France, Paris: 1, 12, 16, 18, 19

Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis, Brussel: 11, 12, 14, 24

Musées gaumais, Virton: 4

Province de Liège-Musée de la Vie wallonne: 13

Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis, Brussel: 25